

1992/93

אגרוטכניקה ועיצוב צמחי מלון בהדלייה בבית צמיחה - אביב

רבקה אופנבר, רמי גולן, עמי מדואל, בני וקנין, ישראל צברי -

ערבה תיכונה וצפונית

יורם צביאלי - שה"מ לשכת הדרכה נגב

מגמת עלית שטחי המלון בהדלייה במבנים השונים נמשכה גם בעונה זאת. היקף שטחי הגידול הגיע לכ-800 דונם בהשוואה ל-200 דונם בשנה שחלפה. בהמשך לניסיונות שנערכו בשנים שחלפו בדילול פירות ועיצוב הצמח, בתצפית זאת נבחנו מספר גורמים אגרוטכניים המשפיעים על היבול כללי, ההבכרה וגודל הפרי בשתי תחנות הנסיונות של מו"פ ערבה, תחנת "אירי" ותחנת כיכר-סדום.

נבחנו השפעת עומד הצמחים, סוג השתיל "כפול" מקורו מ-2 זרעים בקן אחד בהשוואה לשתיל "בודד" בקן ושיטת קיטום ועיצוב הצמח.

קיטום ועיצוב הצמח נעשה בשיטה החקלאית המקובלת, הורדת ענפים צדדיים עד לגובה של 70 ס"מ. בנוסף נקטם אמיר הצמיחה בגובה צמח של כ-1.70 מ', כ-10 פרקים מעל המפרק הראשון בו הופסק הזרוד הראשוני של הענפים הצדדיים.

דילול פירות התבצע בחלק מהטיפולים בהם הוחלט להשאיר פרי או 2 פירות בגל פריחה ראשון.

בגידול מלון בבית צמיחה ובעיצוב צמח להדלייה, הפרי הראשון לקטיף מתקבל באיחור רב בהשוואה לגידול מלון שרוע באותו מועד שתילה, איחור בקטיף בתקופה זאת משמעותי מאד מבחינה כלכלית, פרמטר נוסף הוא גודל הפרי ואיכותו, לגורמים אלה תרומה רבה בפדיון.

תוצאות התצפית בשתי תחנות הניסיונות

תחנת "יאיר"

הזן "ערבה" נשתל ב-3.12.92 בבית צמיחה גבוה מרזב (4 מ') מכוסה פוליאתילן. רוחב ערוגה 1.5 מ', גודל חלקה 36 מ"ר, 4 שורות שתילה, 2 שורות מרכזיות נשקלו, כל טיפול נבחן ב-2 חזרות. הקטיף החל ב-15.3.93 והסתיים ב-1.6.93, נערכו 32 קטיפים.

תוצאות

בהשפעת עומד הצמחים: נמצא כי בעומד של 2.7 צמחים למ"ר התקבל היבול המירבי ליצוא ולשוק המקומי (8 ו-3 טון למ"ר בהתאמה). בהשוואת שתיל בודד לעומת שתיל כפול נמצא יתרון לשתיל הבודד. (תוספת למחיר השתיל הבודד בהשוואה לשתיל כפול היא שולית ביותר כ-250 ש"ח לד').

בעומד שתילה נמוך התקבלה הבכרה מסויימת אך לא נראה יתרון משמעותי לגודל הפרי והיבול בטיפול זה היה נמוך (8.5 טון לדונם).

בטיפולי הצפיפויות הגבוהות, דלול הביא אמנם להגדלת מה בגודל הפרי ולריכוזיות במספר טיפולים אך היבול הכללי היה נמוך.

בעומד צמחים של 2.7 צמחים למ"ר קיטום אמיר צמיחה והשארית 2 פירות לגל פריחה ראשון הביא להגדלת גודל הפרי ולריכוזיות הקטיף, אולם היבול שהתקבל היה נמוך מאד בהשוואה לטיפול הביקורת (7.5 בהשוואה ל-12 טון לד'). גם בטיפול זה, קיטום האמיר ודילול פירות הביא לאיחור בקטיף למרות העומד המקובל.

תחנת כיכר-סדום

הזן "ערבה" נשתל ב-1.12.92, בבית צמיחה גבוה מרזב (4 מ') מכוסה פוליאתילן. רוחב ערוגה 1.5 מ', גודל חלקה 30 מ"ר, 4 שורות שתילה, 2 שורות מרכזיות נשקלו, כל טיפול נבחן ב-2 חזרות. הקטיף החל ב-15.3 והסתיים ב-30.4.93. נערכו 13 קטיפים. לא התקבל צמוח חדש וגל פרי שני כפי שהיה בתחנת "איר", הצמחים נחלשו והצהיבו (תופעה זו מלווה גידול המלונים בבית צמיחה בכיכר-סדום זה מספר שנים).

תוצאות

היבולים שהתקבלו בכיכר-סדום נמוכים בהשוואה ליבולים בתחנת "איר". משך הגידול היה קצר ולמרות זאת, התוצאות בגל פרי הראשון זהות לאלו שבתחנת "איר". בכיכר סדום מי ההשקיה מלוחים בהשוואה לחצבה, (3.8 בהשוואה ל-2.0 ממוה"ס) ובהתאם גם גודל פרי קטן ועוצמת צימוח חלשה. עומד הצמחים שנבחנו היה מ-1.7 עד 3.3 צמחים למ"ר, נמוך בהשוואה לעומד שנבחן בתחנת "איר".

במבחן העומדים התקבל יבול גבוה בעומד של 2.5 צמחים למ"ר. נמצא יתרון לשתיל הבודד בהשוואה לשתיל הכפול. לא נמצאו הבדלים בגודל הפרי בעומדים השונים (המקובלים). בטיפולי העומד הגבוה לא התקבלו תוצאות מרשימות במיוחד, גם כאן עומד גבוה גרם לאפילות ואיחור בקטיף בהשוואה לעומד סטנדרטי. בחלק מהטיפולים (4.4 צמחים למ"ר ופרי אחד לצמח) התקבלה ריכוזיות בקטיף והגדלה מסוימת בגודל הפרי.

בטיפול קטום אמיר הצמיחה בעומד סטנדרטי (2.5 צמחים למ"ר) היו תוצאות היבול זהות לטיפול הביקורת ולעומת זאת נמצא יתרון בולט בהבכרה. מכיוון שלא התקבל יבול בגל השני כפי שהיה בתחנת "איר" לטיפול זה יתרון מסוים בכיכר-סדום.

סכום ומסקנות

1. נמצא העומד האופטימלי לגידול מלון בהדלייה בשני האזורים.
2. לא נמצא יתרון אגרוטכני וכלכלי להגדלת העומד מעל העומד המקובל תוך דילול פירות בגל הראשון.
3. ימי העבודה המושקעים בעצוב הצמח, קטום אמיר והורדת ענפים צדדיים לאחר הקיטום ודלול פירות, הם רבים מאד. התוצאות האגרוטכניות שהתקבלו מטיפולים אלה דורשות מחשבה חוזרת בכדאיות עיצוב הצמח בתנאי השוק הקיימים היום.
4. בשנה הבאה תמשך הבדיקה בהיקפים קטנים ובהם יבחן עומד גובה במעט מהמקובל ותבחן שיטת עצוב הצמח לגל השני בהשוואה לעיצוב הפרי שנעשה בגל הראשון הראשון בלבד.